

COOPERAREA POLIȚIENEASCĂ INTERNAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA CU OFICIUL EUROPEAN AL POLIȚIEI (EUROPOL)

Cristina LESNIC, doctorandă, Școala Doctorală în Drept, Științe Politice și Administrative
a Consorțiului instituțiilor de învățământ ASEM și USPEE, Universitatea de Studii Politice și Economice
Europene „Constantin Stere”

Recenzent: **Vitalie GAMURARI**, doctor în drept, conferențiar universitar

INTERNATIONAL POLICE COOPERATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA WITH THE EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL)

Europol is the European Union's law enforcement agency whose main goal is to help achieve a safer Europe for the benefit of all EU citizens. The main goal of Europol is to improve and to enhance the co-operation between the competent authorities of the EU member states in preventing and combating serious international organized crime. The police cooperation of the national authorities of the Republic of Moldova at the EU border is a key element of the EU policy towards its neighbors. This cooperation must be efficient, that helps reducing risks of criminality and addressing common challenges across these borders. Balanced partnership between the partners is crucial for strategical and operational approach to tackle in real time serious international organized crime, to increase capabilities and to build trust and oriented results. Moldova established an early cooperation with Europol after visa free regime and the signing of the Association Agreement with EU.

Keywords: *Europol, cooperation, home affairs, crime, international.*

Europol este agenția de aplicare a legii a Uniunii Europene al cărei obiectiv principal este de a contribui la realizarea unei Europe mai sigure în beneficiul tuturor cetățenilor UE. Scopul principal al Europol este de a îmbunătăți și de a spori cooperarea dintre autoritățile competente ale statelor membre UE în prevenirea și combaterea criminalității internaționale organizate grave. Cooperarea polițienească a autorităților naționale ale Republicii Moldova la frontiera UE este un element cheie al politicii UE față de vecinii săi. Această cooperare trebuie să fie eficientă, ceea ce contribuie la reducerea riscurilor de criminalitate și la abordarea provocărilor comune dincolo de aceste frontiere. Parteneriatul echilibrat între parteneri este esențial pentru abordarea strategică și operațională pentru a combate în timp real criminalitatea internațională organizată gravă, pentru a crește capacitățile și pentru a construi încredere și rezultate orientate. Moldova a stabilit o cooperare fragedă cu Europol după regimul fără vize și semnarea Acordului de Asociere cu UE.

Cuvinte-cheie: *Europol, cooperare, afaceri interne, criminalitate, internațional.*

Dialogul Republica Moldova și Uniunea Europeană pe varii domenii a influențat divers modul de dezvoltare și avansare pe calea libertății, securității, justiției și afacerilor interne. Relațiile cu UE s-au activizat în mod diferit după

obținerea regimului liberalizat de vize pentru cetățenii Republicii Moldova în spațiul comunitar.

În perioada 2014—2022, pe domeniul afacerilor interne s-au produs varii reforme, a fost îmbunătățit cadrul normativ internațional raportat la angajamentele internaționale, elaborate documente de politici, fonduri externe recepționate din partea UE și implementate mai multe proiecte cu sprijinul structurilor comunitare. În acest sens pot fi menționate semnarea acordurilor strategice și operaționale cu Europol, precum și detașarea unui ofițer de legătură la Europol, elaborarea, adoptarea și implementarea Strategiei naționale de securitate și ordine publică pentru anii 2017—2020 și Strategia pentru dezvoltarea poliției pentru anii 2016—2020, recepționarea suporturilor bugetare pentru liberalizarea regimului de vize, precum și suportului bugetar pentru reforma poliției, inclusiv alte proiecte pe domenii diverse ale afacerilor interne.

Parteneriatul Estic și Acordul de Asociere se bazează pe principiile Uniunii Europene, pe atașamentul față de valorile democratice și pe convingerea că cetățenii europeni au drepturi și libertăți fundamentale, indiferent dacă țara lor face sau nu parte din UE¹.

Europol este agenția Uniunii Europene pentru cooperare în materie de aplicare a legii, cu sediul la Haga, Olanda. Scopul acestei agenții de aplicare a legii este de a contribui la crearea unei Europe mai sigure.

La 11 mai 2016 a fost aprobat Regulamentul UE privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol)². Regulamentul prevede că „întrucât criminalitatea gravă depășește adesea frontierele interne, Europol ar trebui să susțină și să consolideze acțiunile statelor membre și cooperarea dintre acestea în prevenirea și combaterea criminalității grave care afectează două sau mai multe state membre“. Europol la fel acționează ca un centru pentru schimburi de informații, ce includ date informative de natură penală, finanțat din bugetul UE.

Deși Republica Moldova nu este stat-membru al UE, Regulamentul Europol prevede „Europol ar trebui să întrețină relații de cooperare cu alte organisme ale Uniunii, autorități din țări terțe, organizații internaționale și părți private, în măsura necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor sale“.³ Pe de altă parte, Europol menține obligativitatea potrivit căreia nu ar trebui prelucrată nicio informație care a fost obținută în mod clar cu încălcarea evidentă a drepturilor omului.

Cooperarea dintre agențiile de aplicare ale legii constituie un angajament al Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană

1 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0166_RO.html#title1

2 Regulamentul (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 mai 2016 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) și de înlocuire și de abrogare a Deciziilor 2009/371/JAI, 2009/934/JAI, 2009/935/JAI, 2009/936/JAI și 2009/968/JAI ale Consiliului

3 Pct. 29, Regulamentul Europol, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=FR>

și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte⁴ în vederea prevenirii criminalității. În acest sens, Republica Moldova cooperează cu Oficiul European de Poliție (Europol) în baza Acordului Strategic de Cooperare, semnat în 2007⁵ și Acordului de cooperare operațională și strategică, semnat la 18 decembrie 2014, la Chișinău. Din 2013, Republica Moldova a detașat un ofițer de legătură la Europol.

La 16 ianuarie 2014, la Haga, a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între Republica Moldova și Europol, în scopul creării liniei securizate de comunicare, iar la 23 iunie 2014 a fost semnat Acordul tehnic bilateral privind linia securizată, ce includ norme și regului de configurare și operaționalizare a liniei securizate.

Extinderea cadrului normativ bilateral dintre Republica Moldova și Europol a creat o platformă necesară din punct de vedere juridic pentru asigurarea schimbului de date strategice, operaționale și tehnice.

Urmare reformelor instituționale, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne se crează Punctul național de contact Europol, care ulterior este integrat în cadrul Centrului de cooperare polițienească a Ministerului Afacerilor Interne. În aceste condiții, este lansat canalul securizat SIENA, care asigură platforma legală de interacțiune și schimb de informații securizat dintre Europol și Republica Moldova. Printre autoritățile naționale desemnate de a coopera cu Europol sunt Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal), Centrul Național Anticorupție și Procuratura Generală.

Având în vedere că lista autorităților naționale competente de a interacționa pe linia Europol sunt expres desemnate în Acordul bilateral dintre Republica Moldova și Europol, precum și apariția unei noi autorități Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, au fost inițiate amendamente la Acordul bilateral cu Europol, pentru a include o nouă autoritate în lista celor care pot beneficia de cooperarea cu agenția UE. Extinderea și completarea cadrului normativ reprezintă o prerogativă esențială pe calea eficiențării prevenirii și combaterii criminalității. Astfel, conectarea Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB) la platforma *fiu.net* va permite o cooperare mai strânsă în domeniul investigațiilor financiare.

Un pas important în evoluția relațiilor bilaterale, în perioada anilor 2019—2021, este revizuirea Memorandumului de Înțelegere privind stabilirea liniei securizate între Europol și Republica Moldova prin adăugarea noilor configurări tehnice în vederea conectării Agenției pentru Recuperarea Bunurilor Infracționale (ARBI) ca utilizator al canalului SIENA. Drept urmare, operaționalizarea utilizării canalului securizat SIENA pentru ARBI și SPCSB rămîne a fi o prioritate stringentă.

4 Legea nr. 112/2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte

5 Acord nr. 76 din 12 februarie 2007, Acord strategic de cooperare dintre Republica Moldova și Oficiul European de Poliție, Publicat : 01-01-2009 în Tratatul Internațional Nr. 43 art. 76, încetat la 17.08.2015, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116992&lang=ro#

Potrivit Acordului de cooperare operațională și strategică dintre Republica Moldova și Europol, competența materială pentru desfășurarea unor investigații și urmărire penală pot avea loc doar în cazurile specificate expres în anexa nr. 1 la acest tratat, în particular fiind crima organizată, terorism, și alte forme de criminalitate precum cele ce țin de traficul de droguri, spălarea banilor, comercializarea ilegală a substanțelor radioactive și nucleare, migrația ilegală, trafic de ființe umane, furturi de mijloace de transport sau piese auto, omucidiri și alte infracțiuni conexe, trafic de organe și țesuturi umane, răpiri și luarea de ostatici, xenofobia și rasismul, furturi sau sustrageri, trafic ilegal de obiecte de artă sau valori culturale, contrafacerea și pirateria, falsificarea documntelor sau fals în documente, criminalitatea cibernetică, corupția, trafic de arme, muniți sau explozibile, trafic ilicit de specii de plante, infracțiuni ce atentează la mediul inconjurător, trafic ilicit de substanțe hormonale.

Cooperarea în domeniul poliției a continuat în cadrul cooperării strategice și operaționale cu Europol, în special ce privește combaterea fraudelor financiare transnaționale și combaterea traficului de ființe umane și a exploatarii migranților de muncă moldoveni în UE. Eforturi au fost depuse pentru a realiza proiectul UE, implementat de Europol, ce are ca scop îmbunătățirea capacităților țărilor Parteneriatului Estic, inclusiv ale Republicii Moldova, în domeniul combaterii criminalității organizate⁶.

De la etapa inițierii unui dialog juridic și operațional dintre organele de aplicare ale legii ale Republicii cu Europol, mai multe inițiative și proiecte au pus în valoare contribuția unui stat terț, precum Republica Moldova la fortificarea nivelului de securitate și siguranță în arealul european. Deci, Republica Moldova a fost implicată în proiectul Impact și Impact Envicrime, precum și planifică de a fi cooptată în inițiativa Impact 2022+ pe baza priorităților UE pentru 2022—2025. La fel, antrenarea părții moldovenești la lansarea în cadrul Platformei Europol pentru Experți (EPE) a mecanismului dedicat Comparației Faciale și Identificării cu scopul de a consolida expertii în domeniu și a facilita investigarea criminalității prin recunoașterea facială. Un suport substanțial în colaborarea cu Europol este creșterea capacităților de instruire a angajaților afacerilor interne și operațiuni dedicate pentru documentarea și investigarea diferitor categorii de infracțiuni de trafic de droguri, țigări, migrație ilegală și exploatare prin muncă, furturi și tâlhării, furturi de mijloace de transport, trafic de persoane și fals în acte, în parteneriat cu organele de drept ale statelor-membre ale UE.

Proiectul Impact⁷ este o inițiativă cu o durată de circa 4 ani, și s-a derulat în diferite perioade, inițial în 2012—2013, ulterior în perioade consecutive 2014—2017, 2018—2021. Impact este un instrument multidisciplinar și focusat pe o cooperare operațională între multiple agenții pentru a lupta împotriva criminalității la nive-

6 Raport Alternativ Acordul de Asociere UE-Republica Moldova. La 7 ani de implementare: Progrese. Constrângeri. Priorități, Institutul pentru Politici și Reforme Europene, noiembrie 2021, pag 11, <https://ipre.md/2021/11/26/raport-alternativ-ipre-sapte-ani-de-implementarea-acordului-de-asociere-ue-moldova-progrese-constrangeri-si-prioritati/>

7 <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/impact>

lul UE. Prioritățile Empact 2022+ sunt rețelele criminale cu risc sporit, atacurile cibernetice, traficul de ființe umane, exploatarea sexuală a copiilor, contrabanda cu migranți, traficul de droguri, fraudele, crima organizată, infracțiunile în domeniul mediului, traficul de arme.

Statisticile oficiale privind criminalitatea arată că în ultimii cinci ani numărul infracțiunilor înregistrate de poliția din Republica Moldova a scăzut cu o treime: în total, în anul 2015 poliția a înregistrat 40 302 infracțiuni. Până în 2020, numărul acestora a scăzut la 26 342⁸. Schimbările privind numărul de infracțiuni raportate pot fi atribuite unei serii de factori, dintre care, nu în ultimul rând, scăderea numărului real de infracțiuni comise. Printre alți factori se numără disponibilitatea populației de a raporta infracțiunile, precum și disponibilitatea autorităților de a înregistra infracțiunile raportate. Prin urmare, scăderea ratei infracțiunilor raportate ar putea fi rezultatul unor schimbări reale sau al unei schimbări privind rata de raportare.⁹ Consecvent, este important de a sublinia că percepția privind schimbarea gradului de violență a infracțiunilor, arată că peste 35% consideră că infracțiunile au devenit mai violente, iar circa 44% că infracțiunile au devenit mai puțin violente în ultimii cinci ani.¹⁰

Totuși anumite riscuri se atestă și urmează să fie bine analizate pentru a putea adapta măsurile și acțiunile ce țin de prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere. Penetrarea spațiului UE pentru infractorii care își desfășoară activitatea în Europa și beneficiază de regim de vize datorită multiplei cetățenii, are un impact negativ asupra statului de origine. Pe de altă parte, elementele criminale ce își au originea în Republica Moldova pot genera plasarea țării în rapoartele analitice și de risc, precum cele SOCTA sau IOCTA ale Europolului, la capitolul riscuri de criminalitate etnică.

Trebuie de notat, că în prezent, structurile organelor de drept nu beneficiază de o structură unică de investigare a criminalității transfrontaliere, ci dimpotrivă și în mod preponderent pe structuri specializate de investigare a unui anumit gen de criminalitate, precum criminalitatea cibernetică, trafic de ființe umane, droguri, etc., care la rândul său pot implica și elementul de extranietate — transfrontalier. Fezabilitatea de a avea o subdiviziune specializată doar pentru investigarea și urmărirea penală a criminalității transfrontaliere poate fi un proiect pilot în vederea testării capacității și rezultatelor obținute, dar și a duratei de investigare în ansamblu.

În una din examinările sale¹¹, Parlamentul European menționa că salută adoptarea legii privind sancțiunile destinate combaterii spălării banilor, la 21 mai 2020,

8 Sondaj sociologic: victimizarea și gestionarea fenomenului infracționalității în Republica Moldova, Fundația Soros din Moldova, Chișinău, 2021, pag. 13, https://www.soros.md/files/publications/documents/Raport_RO_FINAL_compressed.pdf

9 Ibidem, pag. 13

10 Idem, pag. 16

11 Raport privind punerea în aplicare a Acordului de Asociere UE- Republica Moldova (2019/2201(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0166_RO.html#title4

și solicită elaborarea rapidă a orientărilor pentru aplicarea noii legislații, precum și formarea specializată pentru autoritățile în cauză; invită toate părțile interesate să mențină eforturi coerente pentru combaterea contrabandei, a spălării banilor, pentru dezmembrarea rețelelor infracționale și reducerea influenței oligarhilor; solicită consolidarea cooperării cu Europol, Interpol și organizațiile vamale, cum ar fi OMV și rețelele anticorupție ale OCDE.

Sub aspect organizațional, schimbul de informații dintre autoritățile de drept ale Republicii Moldova și Europol se realizează prin intermediul Punctului Național de Contact (PNC) Europol/Republica Moldova din cadrul Centrului de cooperare polițienească a Ministerului Afacerilor Interne sau prin intermediul ofițerului de legătură trimis la post la Europol. Ofițerul de legătură la Europol este considerat ca un reprezentant oficial al Republicii Moldova la Europol și este responsabil pentru sprijinirea contactelor între Republica Moldova, Europol și statele membre ale Uniunii Europene și pentru facilitarea schimbului de informații. Delegarea la post în străinătate are loc în temeiul Acordului de legătură dintre Republica Moldova și Oficiul European de Poliție privind ofițerii de legătură. Europol are 20 de ofițeri de legătură delegați din țările non-UE, printre care și state din Parteneriatul Estic, precum Moldova, Georgia, Ucraina.

La nivel operațional, dinamica schimbului de informații dintre Republica Moldova și Europol cunoaște un grad de intensitate divers. Astfel, anumite cifre sunt elocvente pentru a sublinia nevoia de cooperare și necesitatea asigurării unui schimb de informații. În anul 2016, se atestă 1077 solicitări din partea Europol comparativ cu 278 de solicitări ale autorităților moldovenești, în anul 2017, coraportul este de 1213 sesizări ale Europol la 592 ale părții moldovenești, în anul 2018, 2173 solicitări din partea Europol și 1048 din partea Republicii Moldova, iar în anul 2019, 2142 de solicitări din partea Europol și 1135 din partea organelor de drept moldovenești¹². Aceste date statistice denotă că necesitatea de a asigura un schimb de informații a crescut vertiginos, iar coraportul dintre interpelările Europol și Republica Moldova sunt inegale. Acest coraport nu poate fi privit drept un calcul matematic, deoarece, de cele mai dese ori pentru a nu supraaglomera baza de date, se solicită de a reveni cu un răspuns doar pentru interpelările pozitive, or pe de altă parte Europolul este o agenție a tuturor statelor-membre UE și această inegalitate este pe deplin justificată.

În cadrul dialogului de cooperare strategică și operațională, Republica Moldova devine un actor important pentru vecinătate cu UE. Totodată, se acumulează și noi pericole, sub forma criminalității cibernetice, a traficului de ființe umane și a altor amenințări moderne. Aceasta este o afacere de mai multe miliarde de euro, care se adaptează rapid la noile oportunități și rezistență în fața măsurilor tradiționale de aplicare a legii.¹³

12 Date statistice ale Centrului de cooperare polițienească internațională a Ministerului Afacerilor Interne

13 <https://issat.dcaf.ch/Share/People-Organisations/Organisations/EUROPOL-European-Union-s-law-enforcement-agency>

În aceste condiții, Republica Moldova se pliază perfect aspirațiilor Europolului în cadrul Strategiei Externe¹⁴ 2020+, prin care Europol își dorește să fie un hub informațional al UE privind criminalitatea, să ofere suport operațional rapid, să fie o platformă pentru soluții și politici europene, să dețină întâietatea în domeniul inovației și cercetării pentru organele de drept. În cadrul acestei strategii, țările din Parteneriatul Estic pot influența activitatea Europol, or agenția își focusează atenția pe obiectivul — Comunicare comună: Politica Parteneriatului Estic după 2020: Consolidarea Rezilienței- un Parteneriat Estic care oferă rezultate pentru toți.¹⁵

Având în vedere factorii care pot influența nivelul de cooperare cu Europol, organele de drept din Republica Moldova trebuie să continue angajamentele pentru a beneficia de oportunități noi, cele precum accesarea unor proiecte de asistență externă, intensificarea rolului în cadrul Platformei de Experti (Europol Expert Platform) pe liniile de activitate, accesul la serviciile criminalistice ale Europol, valorificarea nivelului de credibilitate prin rezultate, intensificarea contactelor strategice, îmbunătățirea abilităților lingvistice pentru ofițerii de investigații ce participă la operațiuni trans-frontaliere, îmbunătățirea abilităților analitice în cadrul subdiviziunilor regionale.

---

14 Europol Programming Document 2021 — 2023, Adopted by the Europol Management Board on 27 January 2021. The Programming Document 2021-2023 applies from January 2021

15 Ibidem, pag. 12